

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

© 2014 КУЧЕРЕНКО С. А., БАЛОЗЯН Д. Р.

УДК 323.316.3

Кучеренко С. А., Балозян Д. Р. Порівняльний аналіз показників європейської соціальної політики

У статті систематизовано показники оцінювання рівня та якості життя населення. Проведено дослідження для України, у порівнянні з країнами Європейського Союзу, за такими показниками: індекс людського розвитку, індекс якості життя, середньомісячна та мінімальна заробітна плата, європейський індекс споживчих послуг охорони здоров'я. Здійснено аналіз щільності та напряму зв'язку між показниками індексу людського розвитку та витратами на охорону здоров'я для європейських країн на основі коефіцієнта кореляції. У результаті проведеного дослідження підтверджено прямий взаємозв'язок між обсягом виготовленого ВВП на душу населення і тривалістю життя людей, індексом людського розвитку та витратами на охорону здоров'я. Зроблено висновок про те, що існуюча система соціального захисту економіки України суттєво відстає від стандартів і рівня життя населення європейських країн і потребує реформування.

Ключові слова: соціальна політика, індекс якості життя, індекс людського розвитку, середня заробітна плата, мінімальна заробітна плата, європейський індекс споживачів послуг охорони здоров'я.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 11.

Кучеренко Світлана Адамівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної кібернетики, Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького (бульв. Шевченка, 81, Черкаси, 18031, Україна)

E-mail: kucherenko_5@mail.ru

Балозян Діана Рудольфівна – студентка, Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького (бульв. Шевченка, 81, Черкаси, 18031, Україна)

E-mail: diana_030315@mail.ru

УДК 323.316.3

UDC 323.316.3

Кучеренко С. А., Балозян Д. Р. Сравнительный анализ показателей европейской социальной политики

В статье систематизированы показатели оценки уровня и качества жизни населения. Проведено исследование для Украины, по сравнению со странами Европейского Союза, таких показателей: индекс человеческого развития, индекс качества жизни, среднемесячная и минимальная заработная плата, европейский индекс потребительских услуг здравоохранения. Осуществлен анализ взаимосвязи между показателями индекса человеческого развития и расходами на здравоохранение для европейских стран на основе коэффициента корреляции. В результате проведенного исследования подтверждена прямая связь между объемом произведенного ВВП на душу населения и продолжительностью жизни людей, индексом человеческого развития и расходами на здравоохранение. Подтверждено, что существующая система социальной защиты экономики Украины существенно отстает от стандартов и уровня жизни населения европейских стран и нуждается в реформировании.

Ключевые слова: социальная политика, индекс качества жизни, индекс человеческого развития, средняя заработная плата, минимальная заработная плата, европейский индекс потребительских услуг охраны здоровья.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Библ.:** 11.

Кучеренко Светлана Адамовна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры экономической кибернетики, Черкасский национальный университет им. Б. Хмельницкого (бульв. Шевченко, 81, Черкассы, 18031, Украина)

E-mail: kucherenko_5@mail.ru

Балозян Диана Рудольфовна – студентка, Черкасский национальный университет им. Б. Хмельницкого (бульв. Шевченко, 81, Черкассы, 18031, Украина)

E-mail: diana_030315@mail.ru

Kucherenko S. A., Balozian D. R. Comparative Analysis of the European Social Policy Indicators

In the article the indicators to assess the level and quality of life were systematized. A study in Ukraine, compared with the EU countries, such indices: the Human Development Index, the index of quality of life, the average and the minimum wage, the European index of consumer health services. The analysis of the relationship between indicators of human development index, and health care costs for European countries on the basis of the correlation coefficient. The study confirmed a direct correlation between the volume of GDP per capita and life expectancy, human development index, and health care costs. It was confirmed that the existing system of social protection of Ukrainian economy lags far behind the standards and the standards of living of European countries and in need of reform.

Key words: social policy, the index of quality of life, human development index, the average wage, the minimum wage, the European Index of Consumer Health Services.

Pic.: 1. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 11.

Kucherenko Svitlana A. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economic Cybernetics, Cherkasy National University named after B. Khmelnytsky (bulv. Shevchenka, 81, Cherkasy, 18031, Ukraine)

E-mail: kucherenko_5@mail.ru

Balozian Diana R. – Student, Cherkasy National University named after B. Khmelnytsky (bulv. Shevchenka, 81, Cherkasy, 18031, Ukraine)

E-mail: diana_030315@mail.ru

Однією з головних складових економічної політики держави є соціальна політика, ефективна реалізація якої сприяє не тільки покращенню добробуту населення і збільшенню тривалості життя, але й підвищенню економічного зростання та стабілізації політичної й соціальної ситуації в державі. Найбільш розвинуті системи соціального захисту мають країни Європейського Союзу. Саме тому питання дослідження й аналізу позитивного досвіду соціального захисту зарубіжних країн і визначення на їхній основі пріоритетних напрямів розвитку та вдосконалення національної системи соціального захисту є актуальним.

Аналізу, оцінці ефективності реалізації моделей соціальної політики країн Європейського Союзу присвятили праці Л. Вітте, А. Донець, В. Дьомкіна, Т. Гладченко, В. Собченко, А. Чекан, Л. Ярова. Проте необхідність реформування вітчизняної соціальної політики та адаптації її до умов Європейського Союзу зумовлюють проведення подальших досліджень у зазначеній сфері.

Метою статті є аналіз показників соціальної політики України в порівнянні з європейськими країнами.

Показниками результативності соціальної політики держави є рівень і якість життя населення. У роботі Т. По-

пова [1] зазначено, що термін «рівень життя» є складною та системною соціально-економічною категорією, яка відображає сукупність відносин та умов, що визначають життєдіяльність і розвиток людей. Дефініція «якість життя» визначається як ступінь відповідності умов і рівня життя науково обґрунтованим нормативам або визначеним стандартам.

У науковій літературі для оцінювання рівня та якості життя населення пропонується використовувати систему показників, які можна згрупувати за такими складовими:

- ✦ соціально-демографічні (кількість населення, його склад, структура, динаміка; природний приріст населення, тривалість життя, показники міграції населення і трудових ресурсів);
- ✦ узагальнюючі показники (обсяг номінального та реального ВВП на душу населення, частка витрат бюджету на соціальну сферу);
- ✦ показники рівня оплати праці та доходів населення (грошові доходи і витрати населення, середня та мінімальна заробітна плата, пенсія та грошова допомога, реальні доходи населення, «середньодушовий» сукупний дохід, коефіцієнт Джині, коефіцієнт фондів, деціальний коефіцієнт диференціації);
- ✦ показники рівня споживання матеріальних благ (продуктів харчування та непродовольчих товарів);
- ✦ показники соціальних гарантій (прожитковий мі-

німум, вартісна величина «споживчого кошика» з продуктів харчування, межа малозабезпеченості, мінімальна заробітна плата та мінімальна пенсія, стипендія, допомога);

- ✦ показники споживчих настроїв домогосподарств;
- ✦ індикатори соціального захисту населення (індекс розвитку людського потенціалу) [2 – 4].

Одним із комплексних індикаторів, що дає можливість оцінювати якість життя населення, є індекс розвитку людського потенціалу. Цей індекс розраховується ООН з 1990 р. У березні 2013 р оприлюднено черговий щорічний звіт про розвиток людини Програми розвитку ООН (ПРООН) «Доповідь про людський розвиток-2013 – піднесення Півдня: людський прогрес у різноманітному світі» [5].

У відповідній доповіді країни поділені на чотири групи: країни з дуже високим рівнем людського розвитку, значення показника становить від 0,900 і вище; країни з високим рівнем людського розвитку (0,800 – 0,899); країни із середнім рівнем людського розвитку (0,500 – 0,799); країни з низьким рівнем людського розвитку (0,499 і нижче). Значення індексу людського розвитку та його компонентів для України в порівнянні з європейськими країнами наведено в *табл. 1*.

Таблиця 1

Індекс людського розвитку та його складові для України в порівнянні з країнами Європейського Союзу за 2012 р.

Назва країни	Абревіатура	Індекс людського розвитку	Очікувана тривалість життя при народженні (років)	Середня тривалість навчання (років)	Очікувані роки навчання	Валовий національний дохід на душу населення	Рейтинг країни за рівнем людського розвитку
1	2	3	4	5	6	7	8
Нідерланди	NLD	0,921	80,8	11,6	16,9	37282	4
Німеччина	DEU	0,92	80,6	12,2	16,4	35431	5
Ірландія	IRL	0,916	80,7	11,6	18,3	28671	7
Швеція	SWE	0,916	81,6	11,7	16	36143	7
Данія	DNK	0,901	79	11,4	16,8	33518	15
Бельгія	BEL	0,897	80	10,9	16,4	33429	17
Австрія	AUT	0,895	81	10,8	15,3	36438	18
Франція	FRA	0,893	81,7	10,6	16,1	30277	20
Фінляндія	FIN	0,892	80,1	10,3	16,9	32510	21
Словенія	SVN	0,892	79,5	11,7	16,9	23999	21
Іспанія	ESP	0,885	81,6	10,4	16,4	25947	23
Італія	ITA	0,881	82	10,1	16,2	26158	25
Великобританія	GBR	0,875	80,3	9,4	16,4	32538	26
Люксембург	LUX	0,875	80,1	10,1	13,5	48285	26
Чеська Республіка	CZE	0,873	77,8	12,3	15,3	22067	28
Греція	GRC	0,86	80	10,1	16,3	20511	29
Кіпр	CYP	0,848	79,8	9,8	14,9	23825	31
Мальта	MLT	0,847	79,8	9,9	15,1	21184	32
Естонія	EST	0,846	75	12	15,8	17402	33
Словаччина	SVK	0,84	75,6	11,6	14,7	19696	35
Угорщина	HUN	0,831	74,6	11,7	15,3	16088	37

1	2	3	4	5	6	7	8
Польща	POL	0,821	76,3	10	15,2	17776	39
Литва	LTU	0,818	72,5	10,9	15,7	16858	41
Португалія	PRT	0,816	79,7	7,7	16	19907	43
Латвія	LVA	0,814	73,6	11,5	14,8	14724	44
Хорватія	HRV	0,805	76,8	9,8	14,1	15419	47
Румунія	ROU	0,786	74,2	10,4	14,5	11011	56
Болгарія	BGR	0,782	73,6	10,6	14	11474	57
Україна	UKR	0,74	68,8	11,3	14,8	6428	78

Джерело: складено за матеріалами [5].

Серед країн лідерів потрібно назвати Нідерланди (значення показника дорівнювало 0,921), Німеччину (0,92), Ірландію (0,916), Швецію (0,916) і Данію (0,901). Перераховані країни входять до групи країн з високим рівнем людського розвитку. Найнижче значення показника серед європейських країн мають Румунія (0,786) та Болгарія (0,782). Інші двадцять одна країна віднесено до групи з високим рівнем людського розвитку (значення індексу коливається від 0,897 до 0,805). Україна серед проаналізованих країн займає останню позицію зі значенням показника 0,74 і належить до групи країн із середнім рівнем людського розвитку.

Одним із основних показників, що впливає на значення індексу людського розвитку, є ВВП на душу населення, максимальне значення якого спостерігається в Люксембурзі (48285 дол. США). Найнижче значення – у Болгарії (11474 дол. США), Румунії (11011 дол. США) та Україні (6428 дол. США). Як зазначено в табл. 1, у тих країнах, де ВВП на душу населення є вищим за 20000 дол. США, очікувана тривалість життя при народженні в середньому складає 80,4 років. Для всіх інших країн середнє значення очікуваної тривалості життя при народженні є нижчим на п'ять років і становить у середньому 75,4 року. Щодо України зазначений показник становить 68,8 року. Таким чином, уже на першому етапі дослідження спостерігається прямий взаємозв'язок між ВВП і тривалістю життя.

Наприкінці 2012 р. *Economist Intelligence Unit* підраховали Індекс якості життя, який включає 11 статистичних показників: економічне становище (ВВП на душу населення); очікувана тривалість життя при народженні; якість сімейного життя, яке ґрунтується, у першу чергу, на кількості розлучень, наявності політичних свобод; клімат (зміна температури і кількість опадів); рейтинг особистої фізичної безпеки (засновується на кількості вбивств, статистиці злочинів і загрози тероризму), якості життя суспільства (участь у житті громадських організацій); управління державою (рейтинг корупції); гендерна рівність (вимірюється часткою місць, яку займають жінки в парламенті).

Серед європейських країн, в яких створено найкращі умови для здорового, безпечного і благополучного життя дітей, варто відзначити Норвегію, значення показника становить 8,09, Швецію – 8,02, Данію – 8,01, Нідерланди – 7,94, Австрію – 7,73. Україна серед 80 країн, що досліджувались, знаходиться на 78 місці з показником 4,89 [6].

На якість і рівень життя людини суттєвий вплив справляють її доходи. На жаль, розмір середньомісячної заробітної плати в Україні порівняно з країнами Європей-

ського Союзу є дуже низьким. Так, за даними МОП у 2012 р. значення показника становило 686 дол. США. Для порівняння (рис. 1), середня заробітна плата в Люксембурзі становила – 3678 дол. США, Австрії – 3263 дол. США, Великобританії – 3035 дол. США, Бельгії – 3023 дол. США, Швеції – 2997 дол. США.

Така ж тенденція спостерігається і за мінімальною заробітною платою. Серед країн-лідерів потрібно назвати Люксембург, розмір мінімального стандарту в цій країні в 2012 р. становив 1801 дол. США, Бельгію (1471 дол. США), Францію (1462 дол. США), Нідерланди (1456 дол. США), Великобританію (1244 дол. США) [8]. До країн, в яких мінімальні стандарти є невисокими, необхідно зарахувати: Естонію – 290 дол. США, Латвію – 287 дол. США, Литву – 232 дол. США, Румунію – 157 дол. США, Болгарію – 148 дол. США. В Україні розмір мінімальної заробітної плати в порівнянні з країнами, що досліджувались, є найнижчим (95 дол. США) і не може забезпечити простого відтворення робочої сили. Окрім того, незважаючи на те, що нормативно-правовими актами заборонена виплата заробітної плати менше встановленої мінімальної, за даними Державного комітету статистики, із 9885,2 тис. працівників, які відпрацювали 50% і більше робочого часу, встановленого на грудень 2012 р., 0,51 млн осіб (5,2%) мали нарахування менше мінімальної заробітної плати (1134 грн у грудні 2012 р.). Найбільший відсоток таких працівників спостерігався в сільському господарстві (12,7%), рибальстві та рибництві (15,8%), діяльності пошти та зв'язку (11,1%), діяльності готелів і ресторанів (8,3%) [8].

Серед соціальних показників привертає увагу пенсійне забезпечення. У вітчизняній економіці на 01.01.2013 р. цей показник становив 1470,73 грн [9], що в порівнянні з Іспанією, яка за кількістю населення близька з Україною (чисельність – 46,2 млн осіб), є майже в 10 разів меншою.

Однією з головних проблем пенсійного забезпечення є збільшення кількості пенсіонерів при одночасному скороченні працездатного населення. Через зміну демографічної ситуації все більшу частину своїх ВВП країни вимушені витрачати на підтримку пенсіонерів.

Найвищі темпи приросту населення серед європейських держав – у Кіпрі (1,66% в рік), 74 місце у світі. Австралія – на 107 місці (1,17%), США – 121 (0,97%), Великобританія – 151 (0,56%), Швейцарія – 180 (0,22%). Водночас багато країн демонструють не приріст, а спад населення: Німеччина (0,06%), Чехія (11%), Україна (0,62%), Болгарія (0,77%) [10].

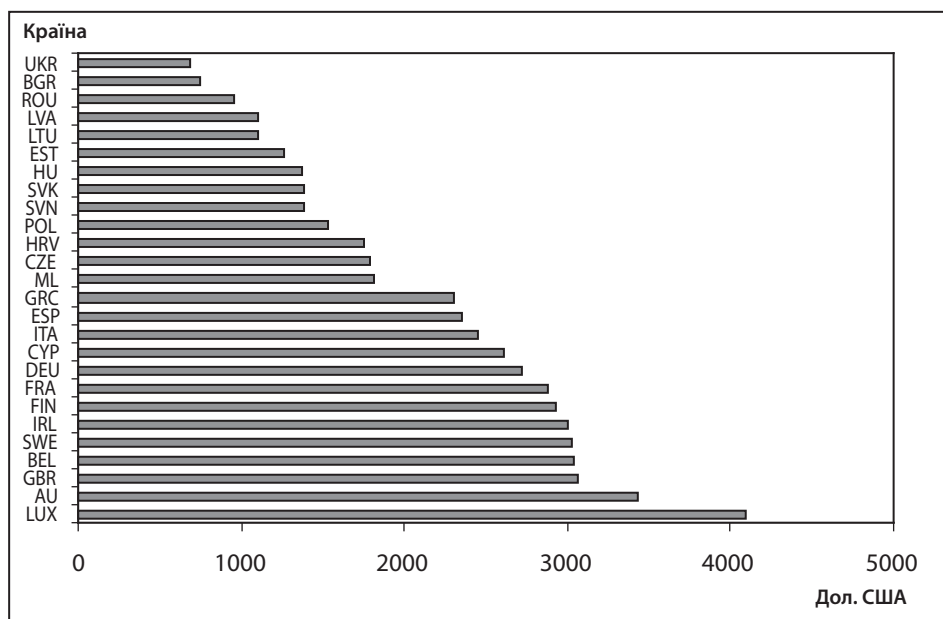

Рис. 1. Середньомісячна заробітна плата в Україні в порівнянні з країнами Європейського Союзу в 2012 р. (дол. США за ПКС)

Джерело: складено за матеріалами [7].

Наступною складовою соціального захисту населення, що підлягає вивченню, є охорона здоров'я. ВООЗ визначає такі чотири основні критерії прогресивної системи охорони здоров'я:

- ✦ доступний сімейний лікар. Тобто лікар, який обслуговує домогосподарства тривалий час і знає всі їхні проблеми зі здоров'ям;
- ✦ частка ВВП, що повинна виділятися на потреби здоров'я, має складати не менше 5 – 7% (в Україні у 2012 р. – 3,7%);
- ✦ тривалість життя повинна становити не менше 75 років. За статистичними даними середня тривалість життя в Україні становить у 2011 – 2012 рр. 71,02 року, чоловіки – 65,98 року, жінки – 75,88 року;
- ✦ рівень дитячої смертності складає не більше 9 проміле. В Україні за 2012 р. – 8,5 проміле (8,5 смертей на 1000 народжених дітей віком до 1 року).

Також на стан охорони здоров'я впливає якість освіти та кількість медичного персоналу. Так, в Україні не вистачає 22% лікарів, або 46 тис. лікарів і 20 тисяч молодших медичних спеціалістів. Окрім того, серед медичних працівників існує масова еміграція, наприклад, за кордон щорічно виїжджає понад 6 тис. медиків. Зазначені вище факти доводять, що система охорони здоров'я вітчизняної економіки поки що не відповідає вимогам ВООЗ і не забезпечує повністю конституційні права пересічного українця щодо рівного доступу до якісного, безоплатного медичного обслуговування.

Одним з індексів, що дає можливість здійснити оцінювання стану охорони здоров'я в країнах, є європейський індекс споживачів послуг охорони здоров'я (*Euro Health Consumer Index*) [11]. Індекс розраховується шведською компанією *Health Consumer Power House* і складається з п'яти основних індикаторів (права пацієнтів та інформація, доступність (скільки треба чекати, щоб отримати лікування), результат, запобігання захворюванням, фармакологія).

У десятку найкращих країн увійшли Нідерланди з 872 балами з максимальних 1000. Наступні місця в рейтингу посіли Данія (822), Ісландія (799), Люксембург (791),

Бельгія (783), Швеція (775), Швейцарія (769), Франція (766), Норвегія (756), Фінляндія (752). Останні сходинки в рейтингу посіли переважно Балканські країни: Сербія, Македонія, Албанія, а також Болгарія та Румунія.

Дослідження показника загальних витрат на охорону здоров'я в розрахунку на душу населення засвідчують, що найбільше в зазначену сферу вклали такі європейські країни: Люксембург (\$ 6876 за ПКС), Норвегія (\$ 5674), Швейцарія (\$ 5564), Нідерланди (\$ 5123). Водночас найменше серед європейських країн вкладають кошти до сфери охорони здоров'я Албанія (\$ 569) і Румунія (\$ 901).

Для з'ясування щільності та напрямку зв'язку між індексом людського розвитку і витратами на охорону здоров'я в даній роботі було обрано коефіцієнт кореляції (табл. 2). Розрахунки проводились на основі річних даних ІАР і загальних витрат на охорону здоров'я за період з 2005 р. по 2012 р.

Як зазначено в табл. 2, щільність зв'язку між показниками, що досліджувались, є високою і прямою. Таким чином, можна зробити висновок: якщо витрати на охорону здоров'я більші, то рівень життя населення є вищим.

Отже, для підвищення рівня життя населення в економіці України уряду необхідно взяти цілу низку невідкладних заходів, зокрема:

- ✦ реформувати законодавство України в напрямі затвердження нормативів соціальних стандартів і надання житлово-комунальних послуг на рівні європейських країн;
- ✦ розробити та запровадити індикатори оцінювання ефективності надання соціальних послуг населенню й оцінювання впливу таких послуг на рівень життя населення;
- ✦ підвищити ефективність системи контролю за якістю надання соціальних послуг за рахунок проведення державного та незалежного моніторингу;
- ✦ модернізувати існуючу інфраструктуру надання соціальних послуг через створення єдиної систе-

Коефіцієнт кореляції за країнами Європейського Союзу

Країна	Величина коефіцієнта кореляції	Країна	Величина коефіцієнта кореляції	Країна	Величина коефіцієнта кореляції
Австралія	0,995275	Німеччина	0,789435	Норвегія	0,758608
Бельгія	0,924789	Греція	0,893679	Польща	0,98269
Болгарія	0,997177	Угорщина	0,855678	Португалія	0,958056
Хорватія	0,955082	Ірландія	0,95407	Румунія	0,983535
Кіпр	0,952153	Італія	0,815882	Словаччина	0,977283
Чеська Республіка	0,793542	Литва	0,92555	Словенія	0,887717
Данія	0,879845	Латвія	0,812936	Іспанія	0,95202
Естонія	0,778512	Мальта	0,97253	Швеція	0,80237
Фінляндія	0,740993	Нідерланди	0,980541	Великобританія	0,888794
Франція	0,987859				

ми прийняття рішень щодо надання соціальних послуг;

- ✦ розробити механізм раннього виявлення сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, надання їм адресної матеріальної, психологічної та правової допомоги;
- ✦ запровадити обов'язкове медичне страхування для громадян України, що надасть можливість отримати їм гарантований державою рівень та обсяг медичних послуг, незалежно від доходу та соціального стану громадянина;
- ✦ створити умови для запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового пенсійного страхування та стимулювати розвиток системи недержавного пенсійного забезпечення;
- ✦ вирішувати проблему безробіття за рахунок формування нових робочих місць, підвищення підприємницької ініціативи населення, перепідготовки кадрів;
- ✦ зменшити дефіцит державного бюджету шляхом підвищення ВВП, детінізації економіки, оптимізації податкового законодавства;
- ✦ забезпечити реформування освіти шляхом адаптації її до стандартів країн Європейського Союзу;

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження було проаналізовано показники соціальної політики України, в порівнянні з країнами Європейського Союзу, та підтверджено, що система соціального захисту економіки України суттєво відстає від стандартів і рівня життя населення європейських країн. Отже, важливим напрямом соціальної політики держави є реформування існуючої системи соціального захисту населення, в основі якої повинна стояти мета зменшення нерівності в розподілі матеріальних благ між членами суспільства та підвищення показників якості і рівня життя населення. Одним із головних факторів, що надасть можливість успішно вирішити зазначені цілі, є ВВП на душу населення. Підвищення зазначеного показника дасть можливість не тільки збільшити економічний потенціал національної економіки, а й суттєво вплине на покращення добробуту населення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Попова Т. Рівень та якість життя населення України як показник дієвості соціальної державної політики / Т. Попова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.academy.gov.ua/ej/ej13/txts/Popova.pdf>

2. Цьома А. П. Рівень життя населення України / А. П. Цьома [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://intkonf.org/tsoma-ar-riven-zhittya-naselennya-ukrayini/>

3. Богданова Т. І. Якість життя населення регіону: аналіз, прогнозування, соціальна політика : монографія / Т. І. Богданова, Т. П. Збрицька, Л. В. Іванова та ін. // МОНМС України. Одеський нац. економічний унів.-тет. – Одеса, 2012. – 316 с.

4. Гончарова С. Ю. Показники оцінки рівня життя населення та їх систематизація / С. Ю. Гончарова, Ю. П. Радущко // Бізнес Інформ. – 2012. – № 6 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.business-inform.net/pdf/2012/6_0/114_117.pdf

5. Human Development Index and its component [Electronic resource]. – Mode of access : <http://data.undp.org/dataset/Table-1-Human-Development-Index-and-its-components/wxub-qc5k>

6. Kekic L. The lottery of life / L. Kecic [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.economist.com/news/21566430-where-be-born-2013-lottery-life>

7. Статистика по средним зарплатам в мире [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.1tvnet.ru/content/show/statistika-po-srednim-zarplatam-v-mire_10600.html

8. Минимальная зарплата в Европе [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://spydell.livejournal.com/426298.html>

9. Державний комітет статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua

10. Мостовенко О. О. Позитивні та негативні наслідки пенсійної реформи / О. О. Мостовенко, Б. Е. Головаш, Ю. Б. Чернявська [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://psper.com.ua/index.php/elektronne-vidannya/2011/4-2011/96-elektronne-vidannya/nomeri-za-2011-rik/nomer-4-za-2011-rik/97-mostovenko-o-o>

11. Euro Health Consumer Index [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.healthpowerhouse.com/files/Report-EHCI-2012.pdf>

REFERENCES

Bohdanova, T. I., Zbrytska, T. P., and Ivanova, L. V. *Yakist zhyttia naseleennia rehionu: analiz, prohozuvannia, sotsialna polityka* [Quality of life in the region: analysis, prediction, social policy]. Odessa, 2012.

Derzhavnyi komitet statystyky. <http://www.ukrstat.gov.ua>
“Euro Health Consumer Index” <http://www.healthpowerhouse.com/files/Report-EHCI-2012.pdf>

Honcharova, S. Yu., and Radushko, Yu. P. "Pokaznyky otsinky rivnia zhyttia naselennia ta ikh systematyzatsiia" [Performance evaluation of people's lives and their ordering]. http://www.business-inform.net/pdf/2012/6_0/114_117.pdf

"Human Development Index and its component" <http://data.undp.org/dataset/Table-1-Human-Development-Index-and-its-components/wxub-qc5k>

Kekic, L. "The lottery of life" <http://www.economist.com/news/21566430-where-be-born-2013-lottery-life>

"Minimalnaia zarplata v Evrope" [The minimum wage in Europe]. <http://spydell.livejournal.com/426298.html>

Mostovenko, O. O., Holovash, B. E., and Cherniavska, Yu. B. "Pozytyvni ta nehatyvni naslidky pensinoi reformy" [Positive and negative

effects of the pension reform]. <http://pspep.com.ua/index.php/elektronne-vidannya/2011/4-2011/96-elektronne-vidannya/nomeriza-2011-rik/nomer-4-za-2011-rik/97-mostovenko-o-o>

Popova, T. "Riven ta iakist zhyttia naselennia Ukrainy iak pokaznyk diievosti sotsialnoi derzhavnoi polityky" [The level and quality of life of the population of Ukraine as an indicator of the effectiveness of social public policy]. <http://www.academy.gov.ua/ej/ej13/txts/Popova.pdf>

"Statistika po srednim zarplatam v mire" [Statistics on the average wages in the world]. http://www.1tvnet.ru/content/show/statistika-po-srednim-zarplatam-v-mire_10600.html

Tsyoma, A. P. "Riven zhyttia naselennia Ukrainy" [The standard of living in Ukraine]. <http://intkonf.org/tsoma-ap-riven-zhyttia-naselennya-ukrayini/>

UDC 368.914.2

PENSION SYSTEM AND SOCIAL STANDARDS: SOCIALIZATION OR PRAGMATISM

© 2014 RAD N. S.

UDC 368.914.2

Rad N. S. Pension System and Social Standards: Socialization or Pragmatism

The aim of the article is to analyze certain aspects of the functioning of the national system of pension insurance in the context of the social standards of the modern development of the society. Analysis, systematization and generalization of the results of scientists' research and analysis led to the conclusion of the incomplete implementation of the mechanism inherent in the private pension insurance capacity for improving the level of social security rights. The study showed the absence of a clearly defined vision to the corresponding modern social development social standard, integrated social standard, including the components of three types of pension insurance. The necessity of bringing in the methodological and regulatory compliance of conceptual orientation of social protection (for the eradication of poverty) to the fundamental principles of modern development was grounded. The development and implementation of social standards that define an adequate level of quality of life of the pensioner were suggested. The development of a comprehensive and aggregated standard of social pension insurance was recommended, which would take into account three components (jointly and severally, funded and non-government) and give a better description of its development. Implementation of these proposals will enhance the development of pension insurance, increase the level of social protection of pensioners in the context of further socio-economic development of society. Prospects for further research in this area are to develop a holistic concept of the pension system and harmonization of its functioning in the social environment.

Key words: pension system, social standard, poverty, a sufficient level, development.

Pic.: 1. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 15.

Rad Nataliya S. – Candidate of Sciences (Economics), Deputy Head of the Department of General Directorate of Pension Fund of Ukraine in Donetsk region (vul. Universytetska, 91, 83073, Ukraine)

E-mail: NRad2@yandex.ru

УДК 368.914.2

Рад Н. С. Пенсійна система та соціальні стандарти: соціалізація чи прагматизм

Метою статті є аналіз окремих аспектів функціонування вітчизняної системи пенсійного страхування в контексті соціальних стандартів сучасного розвитку суспільства. Аналіз, систематизація та узагальнення результатів дослідження вчених і аналітичних матеріалів дозволили зробити висновок про неповну реалізацію закладеного в механізмі недержавного пенсійного страхування потенціалу для підвищення рівня соціального захисту людини. Дослідження показало відсутність чітко визначеної концептуальної спрямованості, яка б відповідала сучасному суспільному розвитку соціального стандарту, комплексного соціального стандарту, який би містив компоненти трьох видів пенсійного страхування. Обґрунтовано необхідність приведення до методологічної та нормативної відповідності концептуальної орієнтованості соціального захисту (на ліквідацію бідності) основним принципам суспільного розвитку. Запропоновано розроблення та запровадження соціальних стандартів, визначаючих якісно достатній рівень життя пенсіонера. Рекомендовано розробку агрегованого соціального стандарту пенсійного страхування, який би враховував три складові частини (солідарну, накопичувальну та недержавну) і надавав би більш якісну характеристику його розвитку. Реалізація перелічених пропозицій дозволить активізувати процес розвитку пенсійного страхування, підвищення рівня соціальної захищеності пенсіонерів у контексті подальшого соціально-економічного розвитку суспільства. Перспективами подальших досліджень в даному напрямку є вироблення цілісної концепції пенсійної системи та гармонізація її функціонування в суспільному середовищі.

Ключові слова: пенсійна система, соціальний стандарт, бідність, достатній рівень, розвиток.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 15.

Рад Наталія Сергіївна – кандидат економічних наук, заступник начальника Головного управління Пенсійного фонду України в Донецькій області (вул. Університетська, 91, Донецьк, 83073, Україна)

E-mail: NRad2@yandex.ru

УДК 368.914.2

Рад Н. С. Пенсионная система и социальные стандарты: социализация или прагматизм

Целью статьи является анализ отдельных аспектов функционирования отечественной системы пенсионного страхования в контексте социальных стандартов современного развития общества. Анализ, систематизация и обобщение результатов исследования ученых и аналитических материалов позволили сделать вывод о неполной реализации заложенного в механизме негосударственного пенсионного страхования потенциала для повышения уровня социальной защищенности человека. Исследование показало отсутствие четко определенной концептуальной направленности на соответствующее современному общественному развитию социального стандарта, комплексного социального стандарта, включающего компоненты трех видов пенсионного страхования. Обоснована необходимость приведения в методологическое и нормативное соответствие концептуальной ориентированности социальной защиты (на ликвидацию бедности) основополагающим принципам современного развития. Предложена разработка и внедрение социальных стандартов, определяющих достаточный качественный уровень жизни пенсионера. Рекомендована разработка агрегированного социального комплексного стандарта пенсионного страхования, который бы учитывал три составные части (солідарную, накопительную и негосударственную) и давал более качественную характеристику ее развития. Реализация перечисленных предложений позволит активизировать процесс развития пенсионного страхования, повышение уровня социальной защищенности пенсионеров в контексте дальнейшего социально-экономического развития общества. Перспективами дальнейших исследований в данном направлении являются выработка целостной концепции пенсионной системы и гармонизация ее функционирования в общественной среде.

Ключевые слова: пенсионная система, социальный стандарт, бедность, достаточный уровень, развитие.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Библ.:** 15.

Рад Наталия Сергеевна – кандидат экономических наук, заместитель начальника Главного управления Пенсионного фонда Украины в Донецкой области (ул. Университетская, 91, Донецк, 83073, Украина)

E-mail: NRad2@yandex.ru